

УДК 339.9(075.8)

УКРАЇНА І СОТ

ДЖУГАН О.В.

***Студентка 1 курсу відділення з підготовки молодших спеціалістів
спеціальності «Бухгалтерський облік»
Науковий керівник БАРИЛО Н.О., викладач***

**ВП Національного університету біоресурсів і природокористування
України «Ніжинський агротехнічний інститут»**

Проводиться теоретико-прикладне дослідження торгівлі сільськогосподарською продукцією в рамках Світової організації торгівлі, а також роль і місце міжнародної торгівлі і форм її регулювання в міжнародному праві, досліджуються міжнародні нормативно-правові акти. Вивчено роль та значення міжнародної торгівлі для сучасних міжнародних відносин, форми її регулювання і значення для економічного розвитку України.

Ключові слова: СОТ, сільське господарство, Україна, держави-члени СОТ, торговельний режим.

Світовий досвід показує, що у сучасному глобалізованому економічному просторі держави не спроможні жити ізольовано та домогтися сталого економічного розвитку без участі і ефективного використання переваг міжнародних торговельних відносин. Оскільки переваги міжнародної економічної інтеграції очевидні, одним з показників рівня розвитку зовнішньої торгівлі будь-якої держави є її членство у Світовій організації торгівлі (СОТ) - єдиному інституті, де запроваджено міжнародні правила торгівлі між країнами та створено умови для передбачуваності зовнішньоторговельної політики.

5 лютого 2008 року було затверджено кінцевий формат угоди про вільну торгівлю і можна вважати, що Україна теоретично приєдналася до СОТ. Офіційним членом СОТ Україна стала 16 травня 2008 р. Проте це не означає миттєвого відкриття українських ринків товарів і послуг для міжнародного ринку. Реформи, потрібні для глибшої інтеграції до світової економіки, ще не завершено, оскільки членів СОТ цікавить взаємозв'язок між прийнятими Україною документами і механізмами їх реалізації. Саме це і є головним викликом для українського законодавства: не просто ухвалення нових законів, а їх ефективно дотримання, що є ключовим на світовому ринку. [3, с.7]

План першочергових заходів щодо виконання зобов'язань України в рамках членства у Світовій організації торгівлі, затверджений Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 р. № 1570-р, визначає програму заходів ЦОВВ на короткострокову перспективу. [5]

Він передбачає гармонізацію законодавства до єдиного нормативного рівня з положеннями Протоколу про вступ України до СОТ, запобігання застосуванню щодо України обмежувальних заходів з боку країн-членів СОТ, а також сприяння зміцненню авторитету України як надійного і передбачуваного партнера на міжнародній арені. Політичні, економічні і соціальні наслідки вступу України до СОТ не можна однозначно віднести до позитивних чи негативних. Взагалі тут все залежить від самої країни: від її уміння трактувати

основні положення та угоди СОТ, виходячи саме із національних інтересів, від спроможності поступатися менш важливими позиціями, відстоюючи принципову мету та завдання. [6]

Вступ України до СОТ сприяв виникненню проблемних аспектів щодо адаптації національного законодавства до норм і правил СОТ, конкурентоспроможності продукції сільського господарства. Сільське господарство залишається базовою галуззю національної економіки, яка потребує постійного державного регулювання задля підвищення його конкурентоспроможності, ефективності технологічних процесів виробництва продукції, необхідності підвищення рівня її якості, зберігання та переробки.

Важливу роль в економіці України традиційно відіграє аграрний сектор, ґрунтово-кліматичні умови, природно-ресурсний потенціал та трудові ресурси якої дозволяють створити ефективне конкурентоспроможне на міжнародному рівні сільське господарство. Усі питання стосовно сільського господарства регулюються Угодою про сільське господарство, що була укладена під час Уругвайського раунду та набула чинності з 01.01.1995 року. Тобто всі країни при вступі до СОТ мають прийняти на себе зобов'язання щодо скорочення внутрішньої підтримки сільського господарства в тій частині, яка справляє спотворювальний ефект на торгівлю.

Усі заходи такої підтримки прийнято класифікувати за двома основними категоріями:

- внутрішня підтримка, яка звільнена від зобов'язань щодо скорочення обсягів бюджетної підтримки;
- внутрішня підтримка, яка є предметом зобов'язань щодо скорочення обсягів бюджетної підтримки. [4, с.26-27]

Внутрішня підтримка, яка звільнена від зобов'язань щодо скорочення обсягів фінансування з бюджету, у спеціальній літературі має назву «зеленої скриньки». Заходи «зеленої скриньки» представляють собою підтримку, яка не впливає на виробництво і торгівлю сільськогосподарською продукцією.

Державні витрати в межах «зеленої скриньки» можуть здійснюватись у наступних напрямках:

- наукові дослідження, підготовка та підвищення кваліфікації кадрів, інформаційно-консультаційне обслуговування;
- ветеринарні та фітосанітарні заходи;
- вдосконалення інфраструктури;
- внутрішня продовольча допомога;
- сприяння структурній перебудові сільськогосподарського виробництва.

Внутрішню підтримку, яка є предметом зобов'язань щодо скорочення обсягів бюджетної підтримки, прийнято називати Сукупним виміром підтримки, або СВП. СВП називають заходами «жовтої скриньки». До них відносяться:

- дотації на продукцію тваринництва і рослинництва, племінне тваринництво, елітне насінництво, комбікорми ;
- компенсація частини витрат на міндобрива і енергоресурси;

- надання виробнику товарів та послуг за цінами, нижчими за ринкові;
- закупівля у виробника товарів за цінами, що перевищують ринкові;
- пільгове кредитування сільгоспвиробників за рахунок бюджету;
- пільги на транспортування сільгосппродукції;

Членство України в СОТ передбачає розподіл державної підтримки сільського господарства за видами «скриньок». В Україні від 75 до 80% сукупної підтримки приходить на програми «жовтої скриньки», на «зелену» – відповідно 20-25%. У країнах світу з розвиненим сільськогосподарським виробництвом це співвідношення абсолютно зворотнє.

Незважаючи на те, що зі вступом до СОТ держава мусила здійснити певну лібералізацію доступу до ринку, Україні вдалось відстояти свою позицію та досягти компромісу стосовно принципових питань:

- 1) державна підтримка;
- 2) встановлення тарифної квоти на цукор-сирець з тростини.
- 3) застосування спеціальних режимів оподаткування податку на додану вартість (ПДВ) сільськогосподарських товаровиробників.
- 4) участь у переговорах раунду Доха-Розвиток у сфері сільського господарства.

Станом на 1 березня 2009 року у сільськогосподарських підприємствах (крім малих) було в наявності 16,2 млн. тонн зерна (на 35 відсотків більше у порівнянні з відповідним періодом минулого року), у тому числі пшениці 7,9 млн. тонн (на 45 відсотків більше), що свідчить про значний експортний потенціал сільського господарства та є базою активізації роботи переробних підприємств харчової промисловості та тваринницької підгалузі. Нині першочерговим завданням агропромислового комплексу є реформування механізму надання державної підтримки відповідно до принципів СОТ.

Незважаючи на те, що Україна вже є повноправним членом СОТ, донині точаться запальні дискусії стосовно наслідків цієї події. Вважаємо, що позитивними наслідками вступу до СОТ для держави та АПК в цілому є:

1. більша відкритість ринків країн-членів СОТ;
2. поліпшення загальної макроекономічної ситуації впровадженням структурних та інституційних реформ і сприяння зростання реального ВВП;
3. розвиток засад ринкової конкуренції за міжнародними стандартами;
4. можливість сформувати привабливий інвестиційний клімат, а відтак – збільшити обсяги іноземних інвестицій;
5. поживлення виробництва в експорторієнтованих галузях, а отже, підвищення економічного зростання і збільшення надходжень до Державного бюджету;
6. прискорення структурних реформ в аграрному секторі, збільшення всіх видів інвестицій в аграрний сектор економіки тощо.

Негативними наслідками від вступу до СОТ для держави та АПК в цілому є:

1. прискорення темпів зростання безробіття у сільській місцевості;

2. український ринок сільськогосподарської продукції став більш відкритим перед імпортом;
3. знизяться надходження в бюджет від імпортних мит;
4. посилення неконтрольованої трудової міграції;
5. необхідні значні фінансові витрати для перегляду внутрішнього законодавства;
6. значні витрати на приведення національних стандартів якості та безпечності продовольчої продукції до міжнародних;
7. фіксування розміру імпортних тарифів на дуже низькому рівні. [2, с.17-18]

Для зменшення негативів необхідно поглибити вивчення та врахувати досвід інтеграції окремих членів СОТ, особливо ЄС. Необхідно розробити засади для розвитку конкурентних умов у сфері обробки, зберігання, торгівлі сільськогосподарською продукцією. Потрібно удосконалити систему сертифікації й стандартизації. Розвинуті країни реалізують свою продукцію на 15-20% вище світових цін. Такі можливості має і Україна при організації чіткого контролю за якістю своєї продукції. Тому, вступивши в СОТ, Україна повинна направляти свої сили для покращення конкурентоспроможності сільськогосподарської сфери.

Членство в СОТ для будь-якої країни є необхідною умовою повноцінної інтеграції у світове господарство. Для України, з обсягом експорту товарів та послуг, який становить близько половини ВВП, вступ до СОТ забезпечив міжнародно-правовий рівень торговельних стосунків з країнами-членами Організації. Україна, за даними Секретаріату СОТ, за обсягами торгівлі посідає 33 місце у світовій системі торгівлі.

Починаючи з 2005 року, спостерігається щорічне зростання показників промислового виробництва, зовнішньої торгівлі, ВВП та прямих іноземних інвестицій. Тобто, вступ України до СОТ здійснювався у сприятливих економічних умовах. Процес поглиблення торговельно-економічного партнерства між Україною та країнами світу після набуття державою членства у СОТ було збережено.

Отже, членство держави у СОТ стало потужним стимулом реформування торговельного режиму, формування прозорої та передбачуваної регуляторної політики, що сприяло розвитку вітчизняного підприємництва, у тому числі через вихід на зовнішні ринки.

Удосконалення законодавства України для уніфікації його з законодавством країн-членів СОТ є першою вимогою для встановлення офіційних ділових відносин і виходу України на зовнішні ринки з якісним товаром, а також плавного і культурного з правової точки зору розвитку вітчизняного законодавства.